

Richtlijnen voor een Procesevaluatie van sport- en beweginginterventies

Een procesevaluatie levert je inzicht op in het verloop en de uitvoering van je interventie. Je ontdekt de sterke- en minder sterke punten, bevorderende- en belemmerende factoren en ook de ervaringen van de gebruikers met je interventie. Met deze input kan je werken aan kwaliteitsverbetering van je interventie. Dit is de reden dat een procesevaluatie een verplicht onderdeel is in het erkenningstraject. Dit document biedt handvatten voor het opzetten en de verslaglegging van een procesevaluatie en is gebaseerd op de [factsheet van Movisie](#). De factsheet van Movisie biedt meer achtergrondinformatie over de procesevaluatie.

A. Wat zijn je hoofd- en subvragen?

In de procesevaluatie beantwoord je minimaal onderstaande vijf hoofdvragen en de onderliggende subvragen.

1. Is de interventie uitgevoerd volgens plan?

- Welke activiteiten zijn wel en welke zijn niet uitgevoerd?
- In hoeverre zijn de activiteiten uitgevoerd zoals ze bedoeld waren?
- Waarom zijn activiteiten niet of niet zoals gepland uitgevoerd?
 - Waren er bijvoorbeeld voldoende materialen, waren ze van goede kwaliteit en zijn ze op de juiste plek terechtgekomen? Of had het te maken met de afwezigheid van begeleiders of de werving van deelnemers?

2. Wat is het bereik van de interventie?

- Hoeveel deelnemers hebben meegedaan aan (activiteiten van) de interventie? Denk ook aan aantal locaties of eventueel groepen die hebben deelgenomen.
 - Geef hierbij de tijdsperiode aan waarover je het bereik meet.
 - Bij een hererkenning is het relevant om inzicht te geven in het bereik vanaf de vorige erkenning.
- In hoeverre wordt de beoogde doelgroep van deelnemers bereikt?
- Hoe representatief zijn de bereikte deelnemers voor de doelgroep van de interventie?
- Wie haakte af en waarom?

3. Hoe is de waardering en ervaring van uitvoerders en deelnemers?

- In hoeverre zijn de uitvoerders in staat geweest de interventie uit te voeren?
- In hoeverre zijn de deelnemers in staat geweest deel te nemen aan de interventie?
- Hoe hebben de **uitvoerders** de interventie ervaren? Denk hierbij aan aspecten als tevredenheid (over bijvoorbeeld de activiteiten, materialen en samenwerking). Geef de waardering eventueel weer in een cijfer.
 - In hoeverre heeft de interventie de uitvoerders opgeleverd wat ze ervan hadden verwacht?
- Hoe hebben **deelnemers** de interventie ervaren? Denk hierbij aan aspecten als tevredenheid (over bijvoorbeeld de activiteiten, begeleiding en materialen). Geef waardering eventueel weer in een cijfer.

- In hoeverre heeft de interventie de deelnemers opgeleverd wat ze ervan hadden verwacht?

4. Wat zijn de succes- en faalfactoren?

- Kun je in de aanpak en de uitvoering van de aanpak (planning, condities, et cetera) momenten of processen aanwijzen die bijgedragen hebben aan het succes? Bijvoorbeeld: motieven en belangen van partners of initiatiefnemers, draagvlak, besluitvorming, middelen, faciliteiten, persoons- en organisatiekenmerken van uitvoerders
- Wat waren eventueel tegenvallers en barrières?
- Hoe verloopt de samenwerking met andere partijen/partners?
 - Hielden de samenwerkingspartners en/of beslissers zich aan de afspraken?
- Heeft de interventie ongewenste of juist gewenste onvoorziene processen op gang gebracht? Zo ja, welke?
- Zijn er tijdens de uitvoering van de interventie externe gebeurtenissen geweest die betrekking hebben op het thema van de interventie en mogelijk invloed hebben gehad op het proces.
Bijvoorbeeld: heeft wet- of regelgeving geleid tot aanpassingen in de interventie. Zo ja welke? Wat was de opinie ten aanzien van de interventie bij publiek, belangengroepen, politiek en media?

5. Welke aanbevelingen kunnen er aan de hand van de procesevaluatie worden gedaan voor verbetering of doorontwikkeling van de interventie?

- Noteer in het werkblad bij onderdeel 4.1 (onderzoek naar de uitvoering) de tips en verbeterpunten die naar voren komen uit de procesevaluatie en of deze ook doorgevoerd zijn/worden in de interventie.
 - Maak concreet welke verbeterpunten zijn doorgevoerd.
 - Geef, wanneer iets niet wordt doorgevoerd, ook aan waarom dit niet wordt gedaan.

B. Bij wie verzamel je informatie?

Input kun je bij verschillende betrokkenen van de interventie verzamelen. Hieronder een opsomming. Hierbij zijn de betrokkenen waarbij in ieder geval input verzameld moet worden vetgedrukt.

- **Einddoelgroep** (bijvoorbeeld leerlingen, ouderen et cetera, die deelnemen aan de interventie: bereik, beoordeling materialen en activiteiten).
- Subdoelgroep (bijvoorbeeld ouders, leerkrachten et cetera: bereik en draagvlak).
- **Uitvoerders** (bijvoorbeeld docenten/begeleiders: bruikbaarheid handleiding, geschiktheid methode en een realistische tijdsplanning).
- Andere betrokkenen (direct/indirect) (bijvoorbeeld: schooldirectie, samenwerkingspartners: draagvlak, tijdsinvestering en samenwerking).

C. Aan welke eisen moet een procesevaluatie voldoen?

- De rapportage van de procesevaluatie bevat een beschrijving van het onderzoek.
 - Zie onderdeel F voor de inhoud van de rapportage.
- Vermeld het aantal respondenten.
 - Het aantal respondenten onder de einddoelgroep bij onderzoek naar succes- en faalfactoren, waardering en ervaring bedraagt tenminste 15 deelnemers.
- Voer de procesevaluatie op tenminste één locatie uit.
 - Het heeft de voorkeur om meerdere locaties mee te nemen in de procesevaluatie.
 - Kijk hierbij ook naar het totaal aantal locaties waar de interventie wordt uitgevoerd. Voer de procesevaluatie uit op een aantal locaties dat in verhouding staat met het totaal aantal uitvoeringslocaties. Bijvoorbeeld:
 - uitvoering op 15 locaties, neem 3 locaties mee in de evaluatie.
 - uitvoering op 50 locaties, neem 10 locaties mee in de evaluatie.Voor vragen en afstemming kan je voorafgaand aan het uitvoeren van de procesevaluatie contact opnemen met Kenniscentrum Sport.
- De conclusies en aanbevelingen vloeien zoveel mogelijk voort uit een analyse van de resultaten van de procesevaluatie.

D. Hoe kan een procesevaluatie worden uitgevoerd?

Voor een procesevaluatie is het van belang dat het verloop van het project systematisch wordt bijgehouden. Dit gebeurt zoveel mogelijk tijdens de implementatie van de interventie. Een procesevaluatie loopt daarom idealiter parallel met de verschillende fasen van projectplanning en projectuitvoering. Bij voorkeur worden dezelfde respondenten op verschillende momenten tijdens het uitvoeringsproces geobserveerd en/of geïnterviewd, waardoor inzicht ontstaat in veranderend gedrag of opvattingen. Het is mogelijk om achteraf een procesevaluatie uit te voeren, maar dan bestaat er een groot risico op verlies of vertekening van informatie.

Een procesevaluatie wint aan waarde door meerdere (kwalitatieve) onderzoeksmethoden met elkaar te combineren (triangulatie). Voorbeelden zijn:

- Vragenlijsten (digitaal of op papier)
- Interviews (individueel en/of groepsgesprek)
- Observaties
- Analyse van administratieve gegevens (registraties, vergaderverslagen, logboeken, websites)
- Literatuuronderzoek (aanvullend)

E. Samenwerking bij procesevaluatie

Een procesevaluatie kan worden uitgevoerd door de interventie-ontwikkelaar of door een bij de interventie betrokken organisatie. Een andere optie is het inschakelen van een extern (onderzoeks)bureau. Een extern bureau kan de resultaten van de evaluatie geloofwaardiger maken. Een onafhankelijk bureau heeft immers geen direct belang bij de uitkomsten.

Het is daarnaast zeker de moeite waard (maar niet verplicht) om de onderzoeks aanpak voorafgaand aan het onderzoek voor te leggen aan interne en externe (ervarings)deskundigen, zoals gebruikers, deelnemers en samenwerkingspartners. Hun commentaar kan ervoor zorgen dat het onderzoek belangrijke aspecten meeneemt waarvan al bekend is dat die ertoe doen bij de werking en uitvoering van de interventie.

F. Inhoud van de rapportage

Neem in het verslag van de procesevaluatie de volgende onderdelen op:

- Samenvatting
- Aanleiding, doel van het onderzoek en de onderzoeksvragen
 - Als onderzoeksvragen kunnen de vijf hoofdvragen in het begin van dit document gebruikt worden.
- Methode
 - Een korte interventiebeschrijving.
 - De opzet en uitvoering van het onderzoek (locaties, doelgroep, groepsgrootte). Denk aan vermelding van het aantal respondenten!
 - Meetinstrumenten
 - Analyse methode
- Resultaten: beantwoording van de onderzoeksvragen.
- Optioneel/ niet verplicht: discussie over de onderzoeksopzet en resultaten.
- Aanbevelingen en hoe deze te verwerken in de interventie.